

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiło „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi poli in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 8. V Mariboru 20. aprila 1875. Letnik III.

Važnost deške in deklisike dobe za odgojo.

Avgust Leban.

Die menschliche Entwicklung muss als eine in die menschliche Natur gelegte Praedetermination bezeichnet werden, in derselben Weise, wie im Samenkorn dessen spätere Entfaltung zwar nicht vorgebildet, aber doch vorbestimmt wird. Dittes.

Jaz zgubil mlado sem življenje,
Izgubil brez sadu sem cvét.

Boris Mirán.

Dečka in deklisika doba je sicer le del odgojne starosti, in ni začenjajoči, ni končujoči; a baš v njenem stališči mej obema zabilježena je njena važnost in njen dvojni nalog. Ona mora izvršiti, za kar je bil v otroškej dobi temelj položen ter priversti to do veče določnosti in jasnosti; ona mora pa tudi pripravljati na zrelost in doveršenost mladeniške dobe. Ako primanjkuje v tej dobi odgoje, izgubljena je često popolnem dobra setev otroške dobe, mladeniška starost pa postane doba najopaznejših vark (zmot), ker zaostane duševna zrelost za telesno. Ta doba je tedaj ob enem žetev otroške in setev mladeniške dobe.

To dvoje baš dela to odgojno dobo jako težavno; kajti ona je prehodna doba, srednja stopinja, na katerej treba na minolo in bodoče modro ozirati se, ter obojno složiti (zenačiti). Pedagogične pregrehe in zamude otroške dobe pokazó se kot bolezni, katerih ozdravljenje je baš táko potrebno kot teško. Dočim je v otroškej dobi gojitev obče človeških zmožnostij z ozirom na človekov namen sploh skoro izključljivo bila predmet odgojnega dejstovanja, sledi ji sedaj bolj in bolj skerb za posebni namen v življenji, ozir na odgojevanje za kakov stan in poklic; in baš to je, kar sila množi težave. Na to se pa v pervej otroškej dobi odgojitelj ne more in ne sme ozirati, bodi si ker je obča omika podlog vsake špeciелne in ker si socialnega delovanja brez nje misliti ne moremo, bodi si, ker je obča

omika podlog vsake špecijelne in ker si socijalnega delovanja brez nje misliti ne moremo, bodi si, ker narava sama navadno stoperv v tej dobi o znotrajnem odgojenčevem poklicu svoje menenje izreče razkrivši določno njegove individuvalne zmožnosti. Iz tega porodi se odgojitelju nalog, da pretuhtuje individuvaliteto odgojenčevo, ter na njenem podlogu ž njim ravna. Čim bolje se odgoja v tej starosti peča z individuvaliteto odgojenčevo, tem naravniša in izdatniša, ergo bolja je. Kajti tudi narava ne vstvari in ne osnuje nobenega človeka sploh, nobenega normalnega človeka. Fichte pravi: „Priterditi temu, da je vsak, kedor pripada človeškemu rodu, naj se kaže v svojem faktičnem položaji še tako revnega ali spridenega duha, — priterditi temu, da je vendar genij ter da krije v sebi nekako globokočudno duševno zmožnost: temu uže zadostuje nekoliko bolj temeljite refleksije na človekovo bitje. In naposled: „Duševno smatran nij človek nikedar le enakoversten eksemplar svojega plemena, a vsakega moramo kot duševno individuvaliziranega spoznavati, ki se kot tak le enkrat prikaže“. Vsak nosi poleg obče človeškega tipa na sebi tudi svoje individuvalne značaje, in baš ti-le ne narejajo le njegovega najpravejšega bitja, a odkazujó mu tudi njegovo mesto ter odmeré delovanj v društvu. Čim bolje tedaj odgojitelj te individuvalnosti razumeva ter se, nekvareč občemu človeškemu glavnemu značaju, v odgojnem načertu na nje ozira, tem gotoveje dá se pričakovati, da zadobi odgojenec obliko, ki mu jo je narava sama natúmila. Kako silno da je pa od tega delovanja človekova in njegova zadovoljnost s krogom njegovega delovanja odvisna, ne potrebuje dokazov.

Individuvaliteto odgojenčevo zaslediti, nij pa nikakor ne tako lahko. To svedoče brezštevilne zmote, ki se gode v tem obziru. Ne le nemarnost in svojevoljnost, s katero starši čisto po zgol zunajnih in slučajnih razmerah in okolnostih poklic svojih otrok določajo, — ne le omejenost zunajnih sredstev, ki sile do kakovega stanú, a tudi krivo presojevanje otroških zmožnostij je uzrok, da je ljudij na tisoče vrinjenih poklicu, za katerega jih narava nij odmenila in v katerem tedaj ni sebi ni drugim ne zadostujó. Sicer uči skušnja, da si stvarivni duh tudi v najneugodniših položajih in kljuba naopačnemu odgojevanju sam pomaga; a ona molči o slučajih, v katerih se duh, pod tuji jarem vprežen in zbog nedostatka primernega živeža, pokvari in vgonobi. Na vse kako je število onih manj obdarjenih duhov veliko večje, ki jim je treba pot skozi odgojo siloma prodreti, ako hoče njihova naravska moč dospeti do popolnega razvoja in prostega dihanja. Da je pa mogoče spoznati posebne zmožnosti otrokove, temu treba temeljitega poznanja občih psihičnih raz-

mer in ostrega, nepristranskega opazovalnega darú. —

Ako se vsled teh opazek število momentov, ki zahtevajo vso pozornost odgojiteljevo, čedalje bolj narašča, množé se pa v enake meri tudi okolnosti, v katerih mora odgojitelj delovati na naobraženost odgojenčev. Deček je podoben drevescu, ki požene sperva le nekoliko šibkih mladičie, da ne moremo tedaj o njem veliko več reči, nego da se drevesu podobno vidi, imamo pa tudi le prav malo opravila z njim. Kmalu pa moli čedalje viši broj večih in manjših mladik kvišku; pokaže se njegova čudesna narava in podoba, a tudi gojiti je treba čedalje bolj skerbljivo in čuvati in — obsekovati.

Upljiv naravoslovja na omiko in blagostanje narodov.

Spisal Antonij Leban Mozirski.

„Ljubezen do znanostij,
je edina stalna strast;
vse druge nas zapuščajo“
Rousseau.

Velikansk je upljiv, katerega ima naravoslovje na omiko in blagostanje človeštva; in moremo se čuditi, v kaki ozki zvezi se naravoslovje z omiko vzdiguje in napreduje. —

Pri prvem začetku omike nahajamo uže znanje škodljivih in koristnih rastlin, znanje, katere reči so za človeško zdravje dobre ali slabe in iz tega se je vednost zdravilstva začela.

Mej prvimi omikanimi narodi so bili Egipčani, in še sedaj se čudimo njih spominkom, katere so nam v piramidah in mumijah zapustili. Kako visoko stopinjo znanstva so Egipčani uže tačas dosegli, moremo iz tega videti, da njih mumije še dan danes jestvujó, katere ves sedanji svet občuduje. Žalibože, da se nej umetnost, s kojo so oni te mumije napravljali, ohranila. — Poznali so rastline, katere jim koristé, katere to ali ono bolezen zdravé, iz katerih se delajo najboljša mazila za različne rane. Poznali so tudi koristne ne škodljive živali in slabo se je istim godilo, kateri so ptiča Ibisa umorili, kajti kaznovali so je s smertjo. Imeli so ga zavoljo tega v časti, ker je strupene kače pobiral, ter množenje takih dvoživk pomanjševal; skazovali so mu božjo čast. Baš tako so tudi mačko, nekaterim ostudno žival štovali in njih morilce, kakor sovražnike bogov pokončavali. — Tako so tedaj uže stari poznali korist teh živalij. — Po tem poti so Egipčani na visoko stopinjo učenostij v zdravilstvu dospeli, katero so mej druge narode širili. Uže pri Gerkih nahajamo zdravnike kot spremljevalce vojnih čet, kateri so ranjencem rane ovezavali in čistili. Vedno in vedno se je širilo zdravilstvo. Nekedanji Rimljani so bogu zdravilstva Oskulapu

neki otok posvetili, na kateri so mu na čast stare in slabe sužnje izpostavljali, zdravljenje teh sužnih so bogu pripuščali in ozdravljeni so zopet smeli otok kot prosti ljudje in deržavljeni zapuščati. — Bolje ko se je zdravilstvo pri raznih narodih povzdigalo, višjo stopinjo omike je tudi narod dosegel. Koliko boleznij je bilo na svetu, predno so iznašli čudno moč cepljenja, katero je za zdravi stan človeški take važnosti, da se mora po postavi vsakemu otroku nekaj časa po rojstvu, osepnice staviti. Ali nej bilo to uzrok tolikim boleznim, katere so pervlje človeški rod nadlegovale in vse pokončavale? In še sedaj pri narodih, kateri cepljenja ne poznajo, na pr. pri Indijanih cele vasi v mnogoverstnih boleznih pomirajo. Ker po izreku neumerljivega Rimljana le „v zdravem telesu prebiva zdrava duša;“ zato morajo tudi narodi čeverste in krepke*) narave bolje v omiki napredovati — nego bolehnii in mehkužni. — Največja podpora zdravju je vednost zdravilstvena, katera najskrivnejše naravne moči iznajduje. —

Velik upljiv na omiko človeško ima prirodopisje, to je živalstvo, rastlinstvo in rudništvo. Zato se uže v narodnih šolah te vednosti uče, od kar je nova šolska postava vpeljana. Kako lepa je ta učenost, pri katerej se deli v rede vsa narava, ne samo po zunanjih, ampak tudi po notranjih znamenjih. Celo živalstvo se deli v tri velike redě, poslednje zopet v manjše. Vse, kar se giblje od človeka do najnepopolnejše močelke, je važno za naravoslovca in njej pripušča določeni prostor v svojej učenosti. Bolje ko se je znanstvo o živalih širilo, boljše omikano je ljudstvo postalo, ker perva stopinja do omike je poljarstvo, katero je le s pomočjo domačih živalij mogoče. Koliko so se morali naši prededje truditi, da so živali ukrotili, s katerimi so poljarstvo tako visoko povzdignili; kar bi pa ne bilo mogoče, ako ne bi bili koristi živalstva spoznali. In vendar se nahajajo povsod ljudje, kateri živino, akoprām je ona podlaga, blagostanju, terpinče in jej mesto s hrano, z bičem plačujó.***) Povsodi se nahajajo dečki, ki pticām gnjezda razdirajo, jajca bijó ali pa mladiče jemljo in mučé. In kje nahajamo uzroke tega različnega delovanja? Nahajamo jih v omiki naroda. Bolj ko je izobražen, boljše živali čisla in ljubi, — kajti kot tak zna, da je vsako tudi najmanjšo žival stvarnik zaradi njega ustvaril. Vsaka žival je njemu na korist, za njega dela in se trudi. — Gledimo malega ptička vrabiča! Kako ga nekateri sovražé, če jim kako zrno izpod kozolca, ali pa po zimi iz

*) V Gorici sem imel priliko opazovati, da na srednjih šolah so bili Gorjanci naj bolj bistrre glave, izverstni dijaki, t. j. menda še dan danes istina. Kot učit. pripravnik sem na vadnici baš isto uvidil. Pis.

**) Spominjam se, da je nam še otrokom naš učitelj v Gorici dejal, da bi bilo dobro istega vpreči ter ga z bičem topsti, kateri žival muči. Pisat.

skednja odnese, da si svoje življenje ohranja. Kako klaverno sedi na strehi in čaka, da bi milostljiva roka kako zerno ali kaj družega na pot vergla — katero z veseljem sprejme in zopet vesel odleti. Istina je, da često ta kaj po zimi krađe, a to mu moremo radovoljni odpustiti, kajti koliko gosenic ne pokonča on v pomladi, s katerimi svoje mlade redi? — Tudi pridno sadno drevje preiskuje in čisti vsakojake golazni. — Človeška roka bi kaj takega ne mogla storiti. A to more le omikan človek spoznati; ker človek brez omike bode njegovo gnjezdo razdiral in mlade jemal*) brez premisleka, koliko tisoč gosenic bi še baš isti vrabič, katerega gnjezdo je sedaj razderl, in kateri žalostno svojo rodovino obžaluje, za ohranjevanje svojih mladičev pokončal. Zaradi tega je znanstvo o živalstvu za omiko prevažno, kajti koliko ljudij živi, kateri kerta kot poškodovalca korenin smatrajo in ga preganjajo, ker mené, da se od njih živi, ne vedé, da on le červe in podjede žre, kateri se ob koreninah živé. Rastlinstvo je tudi važno za človeštvo, kajti kaj bi človek počel brez znanja škodljivih in koristnih rastlin, onih, ki mu služé za živež in zdravilo. — Kakor živalstvo se tudi rastlinstvo v rede deli, po katerih človek izve, katere sme rabiti in katere ne. Bolje ko v rastlinstvu napredujemo, bolj se širi omika in napredek mej narodom. Koliko novo najdenih rastlin se nahaja dan danes po tujih in ne znanih krajih? — To množenje je tudi narodom na korist. Poglejmo v lekarnico, ondi se najlahkeje učimo važnosti rastlin, kajti večina zdravil se dela od korenin ali cvetlic. —

Mineralogija nas uči spoznavati važnost različnih rudnin. V prvi dobi človeškega rodu so si orodje iz kamenja delali; ko je pa omika, kakor pomladansko solnce, prisijala na človeštva prag, delali so tudi orodje iz drugih rečij. — In tako so šli z omiko stopinjo za stopinjo, dokler nejsjo začeli važnosti železa spoznavati. — Začeli so rudo kopati in od nje mnogoverstne reči delati. Ločili so žlahtno rudo od nežlahtne in začeli so novce kovati. — Od začetka so kupci blago samo izmenjavali, potem novce iz usnja delali. — Ker se jim je pa to slabo zdelo, kovali so železne peneze in stoperv, ko so majheno stopinjo omike dosegli, izbrali so si srebro in zlato, kot najdragocnejšo rudo za denarje. Spoznavali so terdnost kamenja, ga po raznih verstah ločili in žlahtno od nežlahtnega ceniti znali. Začeli so iskati premogovih žil, ker so uvideli veliko važnost njegovo, delali so sol — in tako je mineralogija dospela na visoko stopinjo omike. — Bolje ko se rudopisje širi, bolj ko se narodi učé, tim bolje se bodo tudi v omiki in blagostanji povzdi-

*) Jaz sem tega mnenja, da bi vsi učitelji. posebno v pomladi detci na serce polagali, da naj ne pobijajo jajček in mladiče mučé; učitelji naj proti takim otrokom ostro postopajo, kajti gnjezdo pobirati in mladiče mučiti je tudi postavno prepovedano. Pis. (Na papirji! Ured.)

gali in srečneje dneve uživali. — Poglejmo, kako še koristi naravoslovje človeku in zakaj se ga učimo.

Uže naši prededje so važnost naravoslovja spoznali in solnce, izvir življenja in luči kot najvišjega boga častili, na njih altarje darove pokladali. — Luno so kot kraljico zvezd smatrali in zvezde so tudi častili. Gerki in Rimljani so svoje junake zvezdam občili, kajti to se jim je največja čast zdela. Imeli so Jupiterja za najvišje bitje, katero blisk dela, dež pošilja, potres napravlja in vsacemu življenju določuje. Stoperv, ko se je začelo naravoslovje kot učenost povzdigovati, pomnožila se je omika.

Koliko hvaležnost smo dolžni v tem obziru, da se je naravoslovje povišalo Galilejo Galeiju, Franklinu, Galvaniju in še mnogim, kateri so nam razodeli, kako se zemlja vrti, kako štirje letni časi nastopajo, kako dež, blisk, sneg itd. nastaja. In čuditi se moremo, kako se znanstvo množi in kako visoko je uže omika narodov dospela in se bode še vedno pri raznih narodih povzdigovala. Tudi kemija je dospela do visoke znanstvene stopinje. —

Priznavati moramo, da bolje ko se bode varavoslovje povzdigovalo in razširjalo, bolje bode tudi omika raznih narodov napredovala. —

† Peter Musi.

O čuj, beli dan, zdihljaj iz preglobokega dna pretesnih prs; lej solzo zvezdico, kako samotno se iz tresočih trepavnice utrinja in ložeje in resničneje bi pisal, ako bi pomakal pero v svitlo, slano solzo, ki mi kane na list, ali v srčne žile vrelo kri, kakor pa v temno mrzlo črnilo.

Ko je zvečer 6. marca tekočega leta v šaleški dolini odzvonilo „Ave Marija“, je zdihnil blagi Peter Musi, šoštanjski nadučitelj v pokoji, svoje življenje. — Starček poln goreče ljubezni do svojega naroda, skrben oče svojih učencev, katerih se več tisoč po Sloveniji šteje, je bil na Vranjskim 26. junija 1799 rojen in ondi izrejen. Že kot deček je imel do sole i uka mnogo veselja, kar je starše, spoznavši njega bistroumnost, pripravila za učiteljstvo ga odločiti, za kateri stan je z vnetjem gorel od otročjih let do zadnjega zdihljeja.

Pripravnišnico („Schul-Candidaten-Curs“) je, kakor mi spričalo dokazuje, v Celji 13. avg. 1818 izvrstno dovršil — ter bil potrjen za podučitelja — „Gehülfa“. Prva njegova služba je bila privatna v šmarskem gradu pri Jelšah (St. Marein bei Erlachstein) od 1. januarja 1819 — 30. okt. 1820. Po dekretu lavant, konzist. od 13. okt. 1820 je dobil začasno učiteljsko mesto pri sv. Kancijanu na Koroškem. Služboval je tam blizo tri leta — a 4. julija 1822 izpit za mestne šole v Celovcu dovršil. — Z odlokem lavantinske škofije od 18. sept. 1823, je bil od ljubljanskega škofa, kot patrona za učitelja i organista v Šoštanji potrjen. Tukaj je marljivo služboval celih

49 let ter bil z odlokom lavant. konzist. od 7. nov. 1827 za izglednega učitelja imenovan.

Obžalovanja vredni časi prejšnjih desetletij, o kojih se je ljubeznjiva nemščina neusmiljeno s palico i šibo obijala v glavo slovenske mladine, so pokojnemu narodnemu možu premnogo britkih ur nakanili, da, ako bi ne bil podpiran od nepozabljivega Slomškega, šel bi bil mnogokrat, kar je takrat zelo lahko bilo — rakom žvižgat — alj kamenja drobit. Kdor prehodi prekrasen šaleški kraj, lahko sam prevede, da tam sadjereja nij na najnižji stopinji, da se izmed sadonosnih dreves nahajajo najžlahnejša plemena, katerih gotovo večino (okolo Šoštanja vse) je vzgojila in presadila skrbna gospodarska roka takratnega izglednega učitelja v Šoštanji. Vsled tega se mu je naklonilo 9. fbr. 1828 sreberna svetinja od nadvojvode Ivan-a, s katerim se je pokojni večkrat pogovarjal v različnih zadevah gospodarstva gorenjskih krajev. — Sadjereja, čbelarstvo in sviloreja je bilo pokojnemu preljubo poslovanje v prostih urah — in kakor iz raznih pisem razvidim, mu nij skoro leto preišlo brez kakovega darila od strani štaj. kmet. družbe, katera prerada učitelje, kojim je za gospodarsko poslovanje mar, zdatno podpira. Nij moj namen zunajno življenje pokojnega Musi-a na dolgo in široko v premnožnih besedah popisati — ne! le spominek nabiram, kakor borne, ponižne jagode na travico, katere ponudim slovenskim kolegom.

Da je bil rajni nasproti svojemu narodu hvaležnega, nježno hvaležnega srea, mi med brezštevilnimi pisanimi pričami tako pristrčno lepo kaže edno staro pismo, vso rujavo od leta 1851, koje je c. kr. deželni namestnik koroški — Blumenfeld — bil Slomškeku dopisal, in katero je neumrljivi Anton Martin Musi-ju doposlal. Pismo Blumenfelda dokazuje knezo-škofu neogibno potrebo, da se v slovenskih šolah upelje poleg nemške še slovenska „Abecednica“ v smislu nemške od Beckerja in pravi med drugim to-le: „Unter den Lehrern steht Musi als Schumann obenan, und erfreut sich das Vertrauen Euerer Fürstbischöflichen Gnaden mit Recht; ich habe ihn daher zur Uebernahme dieser Arbeit aufzufordern befunden.“

Hva'čžno občutljivo srce je z veliko radostjo sprejelo delo, katero je tudi bilo čez nekoliko časa dovršeno — in „Slovkovar“ — tako se je imenovala prva slovenska čitanka, se je vpeljala v slovenske šole. Za njegov trud mu je visoka vlada podarila 20 cekinov v šatuli. — In še več! — Komu nij znano „Ponovilo“! Tudi pri tem delovanji je Musi pomagal, da so postale knjige za odraslo mladino obširno znanstvene. Gospodarski del je rajni izvrstno izdelal — in takó učeči se mladini podaril cenjen navod v vseh vrstah kmetijstva. — Neotrudljivo je pa tudi sodeloval pri „Šolsk. prijatelju“ — in izražal svoje pedagogične misli javno, ter gotovo premnogokrat vstregel kolegam s stvarmi, zadevajočimi narodno šolo. Enako podučljivih stvari nosi tudi mnogo drugih slovenskih listov, katere je pokojni po zmožnosti vedno podpiral, ter nevstrašljivo zagovarjal pravice svojega naroda, a tudi z njim potrpežljivo prenašal in trpel bridke udarce do zadnjega zdihljeja.

Čislán je bil kot učenik in kot priden, pošten, pameten mož tudi v marsikateri — plemeniti rodovini; kajti njegov značaj ga je v vsakem obziru utrjeval, ter mu pripomogel k časti od vseh strani. Toliko njež-

nosti, toliko blagih namenov je pokojni tudi v drugih stvareh dokazoval. Takó je n. pr. v burnih letih vojske marsikaterega vojaka — v časih vladajoče palice — batine izprosil; pa tudi s svojo veljavnostjo mnogo mladenčev pred belo suknjo zabranil. — Nabiral je za prostovoljce 1859. leta denarje, tako mi spričuje pohvalni vladni list, ter dokazuje dovolj, da je bil usmiljen — in ko bi tó ne bil, bi mu tudi ne bi bila dana oblast očeta farnih ubogih, „katero je imel do sive starosti.“ Njegovo vnetje za vse, kar je blago, lepo, žlahtno in dobrodejno za narod in očetinjavo je pa tudi došlo do prestola svitlega cesarja, kateri mu je zlati križec za obilne zasluge podeliti blagovolil.

Prekrasen, v istini veseli dan je bil dan te svečanosti v šaleški dolini, katera do tiste dobe kaj takega še nij bila doživela. V sredi šoštanjanskega trga je stal oder okinčan z zelenjem in cvetjem, na njem starček in druga uradna gospoda; okolo odra pa deklice deviško napravljene — domača šolska mladež in njegovi nekdanji učenci, kateri že tudi sivo glavo nosijo. C. kr. okrajni glavar je pričel svečanost z nagovorom ter mu pripel zlati križec za zasluge na prsi levo stran. Lice starega učitelja, kojega je nježni spol sploh lepega imenoval, je bilo tudi v tem hipu razvedreno, krasno-barvano kot kri in mleko, okó jasno, katero je razodevalo, da je tudi srce polno radosti in veselja. Zares prekrasen dan in nepozabljiv spomin; kajti še le zora drugega jutra nas je opomnila na čas ločitve.

Deloval je še blagi Peter v aktivni službi do leta 1872. ter bil na lastno prošnjo po 53letnem službovanji v pokoj djan s popolno plačo. — Vžival je pa zaslužen počitek le kratek čas in rekel bi, da mu je mnogo pripomogel k zgodni smrti. Poslovanja je bil rajniki vedno vaje, a dnevi v pokoji so mu bili vsi predolgi. Bral je mnogo in tudi potoval v razne slovenske kraje; pa vse to še nij bilo dovolj, kajti podučevanja mladine nij mogel zabiti. Da se še pa vsak dan nekoliko utruji in poti, je v visoki starosti dan na dan drva cepil za domače ognjišče. Zdrav, vesel in šaljiv kakor zmirom se je tudi 3. marca tega vsakdanjega dela lotil. — Vzdignil je s sekiro veliko klado v drvarni, zaupal preveč na svojo moč, a pozabil na starost ter jo treščil ob tla; ker se pa nij razcepila, je to bravuro še večkrat ponovil z vso močjo — a naenkrat mu v hretišču nekaj počí — starček popusti delo in ide nekoliko osupnen v izbo. Noč je bila nemirna in zelo malo je spal — a vendar se še drugo jutro v tržko cerkev napoti vsakdanjo molitev opravljat. Dospevši domov se je tresel od zime — se vleže in to — za vselej. 6. marca je bil previden s sv. zakramenti umirajočih, a govoril je še tisti dan do blizo tretje ure popoludan razumljivo ter še vedno skrbel, ko sem pri postelji stal, za eno ali drugo šolsko stvar. In ko se razlije prvi mrak po šaleški dolini in potihnil glas zvonov zatisnil si je blagi starček sam od zemeljskega življenja trudno oko.

Ravno ko te vrstice zgotovljam, prisije mi pohlevno pomladansko solnce skoz okno ter namerava še nekoliko časa ogrevati in vzbujati še spočo naravo s svojim milim žarkom. Le sij, solničice! Le sij meni in na srca mojih in rajnega prijateljev in kolegov — a razpali nas z ognjem bratovske ljubezni; sij mi pa tudi na gomilico rajnega očeta in tovariša ter ogrevaj

prve spomladanske cvetlice na njej! V krilu groba pa, draga slovenska dika, sladko sanjaj zaželjen rajski mir! Bodi mu zemljica lahka!

Ignacij Cizelj, nadučitelj.

Dopisi.

Iz Rajhenburga 9. aprila. Učiteljsko društvo za okraje Kozje, Sevnico in Brežice je imelo 8. aprila shod v Rajhenburgu. Zborovanje se je pričelo ob 10. uri s pozdravom prvosednika, g. Jamškega. Zbrani izrečejo željo, da bi „Slov. učitelj“ posebno zaradi naznanil in objav bolj redno prihajal in res 5. pa 20. izhajal. *) Na dnevnem redu bivše točke: o naravoznanstvu, o telovaji, o zgodovini Slovencev, so se iz dnevnega reda izbrisale, ker so dotični gg. poročevalci — berž ko ne zavoljo slabega vremena — izostali; želeli bi bilo, naj bi se to v prihodnjič vodstvu društva vsaj 8 dni poprej naznanilo. **)

Zapisnik zadnjega zbora se potrdi. Na dnevnem redu so bila dalje poročila predsednika. Mej drugimi on objavi:

Pismo g. Poljanec-a, v katerem se opravičuje, da se zavoljo nakopičenega dela v drevesnici shoda udeležiti nij mogel.

Pismeno zahvalo g. Čížeka za poslano mu podporo.

Naznanilo dež. šolsk. sveta od 3. marca 1875, št. 921, da se v c. kr. državni in dvorni tiskarni na Dunaju dobivajo „Tabellen zur Umrechnung des Wiener Masses und Gewichtes in das metrische Mass und Gewicht“ najmanj 10 skupaj po 15, posamezne pa po 20 kr., in sicer po okrajnih šols. svetih z brezplačno vožnjo. Zategadelj se vodstvo društva pozivlje, naj okr. šolski svet za vse šole te tabele (slovenske) na račun kr. šolsk. zaklada (fonda) naroči.

Dopis dež. šolsk. sveta od 16. marca 1875, št. 1520, v katerem se naznanja, naj prosilci za starostne doklade svoje prošnje dostojno s prilogami podpirajo.

Dalje g. predsednik po nekem drugem dopisu od deželnega šols. sveta prav gorko priporoča, naj bi se vestno po normalnih učnih črtežih podučevalo. Ugovarja se, da je to na šolah z dvema jezikom jako težko, ker še za nemščino nimamo potegnjenih mej. Pri tej priliki se je omenilo nekega učitelja veroznanstva, kateri za ta predmet na enorazrednej šoli 6 ur na teden zahteva, ker si učne črteže tako razlaga.

Kot novosti omenja še predsednik da je g. Hovan (iz Goriškega) za učitelja pri sv. Antonu, g. Zagoričnik (menda iz Koroškega? Ur.) pa za Preborje izvoljen.

O vinoreji, 3. točki dnevnega reda, je nadaljeval g. Kokot.

Prihodnji zbor bo v saboto 1. maja na Vidmu. Ob 7. uri zjutraj se podajo zbrani na Turn (grad Anastazija Grün-a) in obišejo ob enem Leskovec (na Kranjskem). Zborovanje se prične ob 10. uri na Vidmu. Na

*) Skušali bomo odpraviti vse zapreke, s katerim se ima uredništvo bojevat, da le gg. čitateljem vstrežemo. Ur.

***) Ako bi se za slabo vreme tudi naprej znalo! Stav.

dnevnem redu je: 1. Naravoznanstvo (g. Poljanec). 2. O vinoreji (nadaljuje g. Kokot). 3. O telovaji (g. Ulčar). 4. O zgodovini Slovencev (g. Kunstič). 5. O pratiki (g. Ornik). 6. Petje, med drugimi pesnimi „Slovan“ in „Zakletev viharja“.

Posebno vabilo odpade. *)

Nadejati se je, da se bodo zboru in izleta vsi društveniki udeležili.

M.

Iz Notranjskega. (Nekoliko o šolskeji disciplini). Pod tem naslovom je prinesel „Slov. učitelj“ lani št. 4. uvodni članek.

Da si se po vsem slagam z omenjenim člankom, vendar si dovoljujem v tej stvari nekoliko kritičneje govoriti in navajati, kedo je prav za prav kriv slabe discipline.

Takoj od početka pravim, ka so tega največ krivi — učitelji sami.

Če si ogledujemo narodne šole, vidimo da se po večini teh le — podučuje, a ne — vzreja. Posebno po Slovenskem imamo v tem proketo smolo. Pri nas smo učitelji razdeljeni v dva tabora, ki sta si protivna. Eni hodé za nemčurskimi vodjami, da bi dobili boljšo — plačo, a drugi so rajši možje in s tem prijatelji svojega naroda. Pervi se trudé, da bi detca veliko — nekoristnega znala, in drugi delajo narodu v prid in detco — odgojujo. Po Kranjskem se je upeljala veličavna nemščina v šole in le s to se detca muči ter se opuščajo drugi koristnejši predmetje.***) Slovenski deček mora sedaj delati „aufsatz“, „sprachlehre“ ima in „rechtschreiben“, dasi doma nej nikoli čul nemške besedice. In nekateri učitelji se trude, da bi v tem predmetu veliko dosegli, da bi se potem nemčurskim nadzornikom iskazovali odlične — germanizatorje.

Za nemščino torej porabljajo ves čas in nič ga jim ne ostaja za — odgojo. Odgoja je pa izvestno glavna stvar v narodnej šoli.

Da si pa rabé za nemščino dokaj časa, vendar ne dosegajo skoraj — ničesar, ker nejsa pravi nego after-pedagogi. Šola jim je le dekla, ki molze kravo (narod) in imajo oni torej svoj kruh. In če imajo to, — ne brigajo se za drugo. Torej le gledajo, da pervlje mine šola, da so pervlje slobodni ne mené se za napredek, ne mené se za odgojo, ne mené se za — disciplino mej detco.

Drugi uzrok, da je slaba disciplina, je pa napačno in nepedagogično predavanje religije po narodnej šoli. In to terdim, če me tudi začno kresati vsi naši klerikalni listi. Religija je pač dobra za odgojo a ne taka, kakor se sedaj podučuje. Kaj detei koristé vse dogmo i. t. d., če jih pa ne umé! Kaj detei koristi, če se jej pove to je greh in to je „naglavni“ greh in radi tega te bode hudič vzol i. t. d., če se jej pa ne pove, kaj je — dobro!

*) Vabilo k zadnjemu zboru nam ni došlo v roke.

Ur.

***) Po kranjskih šolah je malo nemščine še.

Ur.

Po mojih mislih naj bi bila odgoja sploh pozitivna ne pa — negativna. Detca ne pozna slabega, in radi tega naj se navaja na dobro. Če bomo pa detci pravili kaj je slabo in jej to prepovedovali, a je ne prvije na dobro véli, tedaj bode detca le slabo delala, kar smo jej prepovedali in ne dobrega, ker ne vé, kaj je dobro. In če bomo deteo pozitivno in odlično moralično odgojevali, po tem ne bode čuti toliko pritožeb o slabej disciplini.*)

Jean.

Slovstvo.

(Nemških čitank) je c. kr. založba š. knjig uže petero na svitlo dala, kajti najnovejši katalog te c. kr. založbe naznanja uže „Lesebuch für die fünfte Klasse der Volksschulen, von Robert Niedergesäss“, cena 78 kr. — Hervati bodo tudi v kratkem dobili boljših čitank, v čemur jih vlada podpira. Le Slovenci ničesar ne dobimo. Ljublj. slovenski učitelji so izdelali sicer „Tretje slovensko berilo“ — toda nemškutarski učitelji, katerim je Pirker to delo izročil — že polu leta to delo pregledujejo, da bi se le bolj zakasnilo. — Menda iščejo dlake v jajcu. — V c. kr. založbi se ne bode več dobivalo „Velikega berila za slovensko-nemške šole“, to je tiste knjige, katera je bila lani pri deželni uč. skupščini v Gradcu na onih znanih „Določbah“ priporočena. Naj počiva v miru.

(Dr. Netoliczkova Weltgeschichte für Volksschulen), od ministerstva odobrena knjiga, je prišla uže v 7. natisu pri Pichlerji na Dunaji na svitlo. Ta knjizica se utegue še posloveniti, ako se dobi založnikovo privoljenje.

L.

(Nova avstrijska mera in vaga.) Knjizica slovenskim šolam v porabo; spisal dr. vitez Fr. Močnik, v slovensko prestavil Iv. Tomšič, je prišla v c. k. zalogi šolskih knjig na Dunaji uže v drugem natisu na svitlo. — Vsem onim učiteljem, ki bi se radi temeljito podučili v novih merah in vagah, katere se uže z novim letom v javno življenje uvedó, priporočamo to knjizico prav živo, ter želimo, da bi kmalu tudi tretji natis doživela. Dobiva še pri bukvarji g. Gerberji po 25 kr. v Ljubljani. „Tov.“

(„Stari vojak in njegova rejenka“) se imenuje lepa otroška gledališčina igra, koja je poslovenila mlada gospodičina Barbika Hüchtel-nova v Ljutomeru in koja prinaša „Vertec“ v svoji 4. in 5. številki. Učiteljem, ki hočejo pri šolskih veselicah otroke razveseliti, priporočujemo to igro prav živo; kaj ti njeni zadržaj je vzet iz otroškega življenja, ima lepe

*) Da si je v tem dopisu nekaj pozitivnega, vendar je z ozirom na razmere na Kranjskem precej pretiranega in vzrokov slabe discipline, ki je vendar — samo na nekaterih šolah v resnica slaba, je mnogo več, nego jih je naš dopisnik naštel.

Uredn.

prizore in je baš za šolarje najprimernejši. Opozurejemo tudi pri tej priliki č. čitatelje še na „Vertec“, katerega naj bi baš učitelje med mladino razširjevali, ker to pač zasluži.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Napovedane seje 30. marca zopet ni bilo, ni namreč došlo dovolj odbornikov, da bi bilo mogoče sklepati. Tej nezgodi je mnogo kriv oddaljeni Ljutomer za največ odbornikov, a tudi še slaba pota v letošnjem velikonočnem času. Radi tega namerava predsednik prihodno odborovo sejo na binkoštni pondeljek v Celje sklicati; vendar se hoče, predno to zaterdno odloči, posvetovati z odborniki. — Društveno stanje, katero je bil predsednik 30. marca došlim 3 odbornikom razložil, je sedaj tako-le: Pravih udov šteje društvo 67, podpornih 28; število naročnikov se je od lanskega leta precej pomnožilo in društvo bo gotovo dobro izhajalo, ako bodo le oglasili se naročniki ostali zanesljivi plačevalci. Nazoči odborniki so sklenili in podpisali sledečo prošnjo na sl. štaj. deželni šolski svet, kateri korak menda tudi nenavzoči odborniki v interesu večjega napredka pri našem šolstvu gotovo odobrujejo:*)

Slavno c. kr. deželno šolsko svetovalstvo! Ni ga menda učitelja, ki ne bi se trudil novih učnih načertov izpeljavati, in sploh ne samo po čerkah, marveč po duhu novih šolskih postav ravnati se in gledé izobraženja mladine zadostovati terjatvam sedanjega časa. Med tem pa ko imajo nemški učitelji in nemške šole v ta namen učnih knjig in učnih pomočkov dovolj na razpolaganje, so slovenski učitelji in učenci v tej zadevi še pravi siromaki. Vzroki tega nedostatka pri slovenskem šolstvu utegnemo slavnemu šolskemu svetovalstvu znani biti, radi tega si spoštljivo podpisani odbor dovoljuje samo zagotoviti ga, da je baš v najnovejši dobi slovensko učiteljstvo na spodnjem Štajerskem terdne in resne volje, z vsemi svojimi moči za napredek svojega šolstva delovati. Brez podpore od slavne c. kr. vlade pa bi vse njegovo prizadevanje imelo le mali vspeh; radi tega si dovoljuje spoštljivo podpisani odbor v imenu vsega „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ sledeče prositi: 1) Slavni c. kr. deželni šolski svet naj bi se na sklepe 1. deželne učiteljske skupščine v zadevi učnih knjig za slovenske šole ozirati in dotične sklepe v kratkem izpeljati izvolil. 2) Posebno pa naj bi skerbeti izvolil, da dobé slovenske šole boljši Abecednik, popravljeno „Pervo“ in „Drugo berilo“, urejeno po novih učnih načertih, in vsaj še „Tretjo“, če ne uže tudi „Četerto slovensko berilo“. 3) Za realije v 4. razredu naj bi se tudi po slovenskih šolah posebne knjige upeljale, radi tega naj slavni c. kr. deželni šolski svet pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu priporočuje za odobrenje dotične knjige v slovenskem jeziku, katere se bodo predložile in katere naj se pa z ozirom na začetno slovensko šolsko literaturo ne recenzujejo z enako natančnostjo, kakor nemške knjige, s katerim se slovenske knjige seveda še ne morejo meriti.

V Ljutomeru 30. marca 1875.

(Iz štajerskega dež. šolskega sveta). Seja 18. in 24. marca. Spoznala se je živa potreba za ustanovljenje samostojne trirazredne šole v Gradci na desnem murskem bregu. (Tudi drugod za enake potrebe, toda — Ured.) Na dalje se je poročalo o stanji ljudskega šolstva v l. 73—74, in o stanji ženskega učiteljišča v Gradci; dovolile so se nekatere starostne

*) Tudi druga učiteljska društva naj bi enake prošnje odpošiljavala na merodajna mesta. Ured.

doklade in razširjevanju ljudske šole v Šmartnem pri Šaleku se je privolilo. —

(Velike šolske počitnice) na srednjih šolah se bodo res spremenile, in trajale od 16. jul. do 15. sep. (na Primorskem in v Dalmaciji od 1. av. do 1. oktob. Kako se bo pa ta naredba vjemala s počitni cami na narodnih šolah, ki trajajo navadno od 15. sept. do 1. nov. Radi onih učencev, ki prestopujejo na srednje šole, bode pač treba šole vsaj 1. septembra končevati in to vsaj na 4razrednih šolah. No, o tem imajo za vsako šolo posebej odločevati krajni in okrajni šolski sveti.

(O štajerskem šolstvu v letu 1874.) beremo v „Gr. Zeit.“ (vladni list) še sledeče date: Javnih ljudskih šol je bilo 667, šol za silo 17, privatnih šol 28. Vsega učiteljstva je bilo 1222, in sicer 858 s spričevalom sposobnosti in 153 brez vseh učiteljskih spričeval. V ženskih delih se je na 378, v kmetijstvu na 109, v sadjereji na 276, v čebeloreji na 67, v svi-loreji na 34 šolah podučevalo. V slovenskem jeziku se je na 191 šolah učilo (to je slovenskih šol je 191 Ured.) in v francoščini (!) kot prostem predmetu na 7 šolah. Kmetijskih napreduvalnih tečajev je bilo 14. Šolskih vertov je bilo 98, telovadišč 141. Od 675 šolskih poslopj je bilo 263 v slabem stanu. Šolarskih bukvarnic je bilo 345. — Učiteljske knjižnice so po vseh okrajih. Šole so se pridno z učili podpirale, največ od strani gospoda naučnega ministra, ki je med drugim razdelil 700 Močnikov knjižič „o novi meri“ in 800 metričnih tabel Matthey-Guenetovih (o teh 130 v slovenskem jeziku.)

(Deželni zbori) na Českem in v Galiciji bodo imeli letos na dnevnem redu zboljšanje materjalnega stanu učiteljem. Da bi to vprašanje presesovali tudi deželni zbori na Kranjskem, Koroškem in Goriškem, in da bi štajerski deželni zbor odpravil ono terdo določbo o pokojnini starejših učiteljev (§. 12. postave od 13. okt. 1870). Mnogo štaj. društev je za to prosilo.

(Ogerskim učiteljem) na ljudskih šolah je ogerski deželni zbor 300 gld. pokojnine odločil. Pač visoko se čisla stan ljudskih učiteljev na Ogorskem.

(Na poduk v ženskih delih) na kranjskih šolah je začel on-dotni dež. š. svet vendar vso pozornost obračati in objubovati nagrade za podučevanje. Tudi bode baje v letošnjih velikih počitnicah poseben tečaj za one gospe in gospodične, ki bi podučevati hotele v tem nauku na šolah po kmetih. *)

(Okrajno učiteljsko društvo v Ljutomeru) je imelo 30. m. občni zbor. Navzočih je bilo le malo družabnikov, zlasti iz ljutomerskega okraja, kar ni hvalevredno za dotične učitelje, ki so s svojo nenav-zočnostjo kazali, da jim je malo mar za izobraževanje in združevanje. Kot politični komisar je bil navzoč g. pl. Premerstein, ljutom. glav. ar. Zbor je začel s prijaznim pozdravom društveni predsednik, g. Kryl. O 1. točki dnevnega reda, o izpeljavi novih učnih načertov je govoril g. Lapajne. Omenjal je korist novih načertov, njih prednosti in pri posameznih pred-metih razlagoval, kako naj bi se obravnavali, katerih pomočkov naj bi se učitelj posluževal, da bi kolikor le mogoče vstrezal terjatvam novih planov. O geometriji z ozirom na novo mero je govoril g. predsednik ter kazal, počenši s kocko izračunjevanje poveršine raznih ploskev in telesne raz-nih teles ter je pri tem kazal najkrajšo pot pretvarjevanja ene mere v drugo. K sklepu se je rešila prošnja bivšega onemoglega učitelja Čížeka, kateremu se je mej družabniki nekaj podpore nabralo.

(Ormuško učiteljsko društvo.) Pri zboru 4. marcija je pred-sedoval g. podpredsednik Šmidinger (g. predsednika je nesreča v rodbini

*) Ta vest se je zopet preklicala.

oviral). Govoril je pri zboru g. Žinko o nazornem poduku precej obširno in temeljito, kar je poslušalce zadovoljilo. Pri zboru 1. aprila je predaval društveni predsednik, g. Sijanec o kemiji.*)

(V Ormužu) je trirazredna šola, v šolo dohaja večinoma slovenska deca, kajti malo Ormuško mesto (s 600 lj.) daje le mali kontingent nemških otrok. Pa vendar hoče nadučitelj g. Rauschl — če smo prav podučeni — kolikor mogoče le nemško šolo imeti. In njegovo prizadevanje ne bo baje brez vspeha. Predlagale so namreč (ako je res) ormuške šolske gosposke na deželni šolski svet, naj dovoli v tretjem razredu — samo nemški učni jezik. — Čakajmo poterdila te vesti.

(Iz Sevnice pri Savi). Tukajšnja trirazredna narodna šola šteje 258 otrok, in sicer v I. razredu 147, v II. razredu 75 in v III. razredu 36 dečkov in deklic. Zaradi obilnega števila učencev je v I. razredu pol-dnevni poduk. Pred poldan obiskujó učenci I. oddelka, in popoldan učence 2. oddelka. Od začetka šolskega leta do konca februarja je bilo v I. razredu samo 100 obiskajočih učencev in učenk. Kjer je pa predsednik krajnega šolskega sveta stariše žugal kaznovati, ako ne pošljó za šolo ugodnih otrok, nabralo se jih je od 1. do 15. marca 47 novincev. In nadejati se je, da bo to romanje terpelo še več dnij, kajti vsaki dan priromajo stariši vpisati svojega, poduka željnega otroka. Vidi se, da se tukajšnji krajni šolski svet za šolo briga; a vendar želeli bi bilo takovo ravnanje precej v začetku šolskega leta.

(Izlet) napravi učiteljsko društvo mariborske okolice 13. maja v Slovensko Bistrico in vabi k udeležbi sosedna učiteljska društva. Obširnejši dopis o tem priobčimo prihodnjič, kajti za današnje številko nam je bil prepozno došel, da bi mogli vsega objaviti.

(Učiteljski izpiti) so bili v Gradci 5. aprila, v Ljubljani 19. aprila.**)

(Koroško deželno učiteljsko društvo) je imelo 30. m. m. glavni zbor v Pliberku. Na dnevnem redu je bilo mej drugim: „Nemški učni jezik na narodnih šolah s posebnim ozirom na dvojezične šole“. Seveda, na slovenskem delu Koroškega je najbolj treba o tem posvetovanje se, kako bi se slovenske šole prej ko prej ponemčile. Kdaj se li bodo koroški učitelji spametovali? (O tem govorimo še. Ur)

(Novo meščansko šolo) za deklice bode štajerski deželni zbor berž čas v Mariboru dovolil, o čemur bode letos že posvetovanje. Samo nemški kraji dobe šole te verste, a slovenski nič. —

(V Brežicah) namerava vlada nižjo realno gimnazijo ustanoviti. Bode se-li splačalo? Bode li zadosta učencev? Ali bode ena edina 4razredna deška šola v vsem breškem okrajnem glavarstvu dala zadostni kontingent? Bi ne bilo boljše, da bi se za narodno šolstvo kaj več storilo?

(„Štajerski Lehrerbund“) bode zboroval letos v Mariboru, a „Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“ — kakor uže znano — v Celji. Slovenskim učiteljem svetujemo, da se obeh zborov udeležujejo, h kateremu zboru naj bi pa v večjem številu prišli, tega kolegom naših misli ni menda treba svetovati. —

(Odgovor na vprašanje). Eden naših dopisnikov nam od besede do besede tako-le piše: „Po naredbi štaj. dež. šolskega sveta od 14. sept. 1870 morala bi se nemščina na onih slov. šolah, kjer občine ta jezik žele, na zgornjih stopinjah s pomočjo nemščine učiti, t. j. pri tem predmetu s slovensko deo nemški govoriti. Ali je to pedagogično ali ne, tega ne prašam, ker to znam sam razsoditi. A tega ne umejem, da je naš dež. šolski svet delal v nasprotju z vlado (ministerstvom), katera je pa knjige za nemščino na podlagi slovenskega jezika izdala. Kaj nam bo torej vodilo pri poduku v nemškem jeziku, ali naredba dež.“

*) Poročilo prihodnjič.

Ur.

***) V Gorici se začno 3. maja.

Ur.

šolskega sveta ali knjige? — Odgovor: Prav za prav bi se morali vestno in točno spolnjoči vse naredbe ravnati po omenjenem ukazu in po knjigah (ki so tudi nekakošen ukaz). Ker so si pa knjige z naredbo v nasprotju, ravnati se je treba po tem, kar je pedagogičnejega, in to mislimo, — da so knjige. — Da se pa naredba s knjigami ne vjema, temu je vzrok to, da je deželni šolski svet svojo naredbo pred izdal, nego ministerstvo nove nemške slovnice. Sicer pa moramo zagotoviti naše slovenske učitelje, da se sam deželni šolski nadzornik ne spotika nad takošnim podukom v nemškem jeziku, kakoršen je v omenjenih knjigah. Mogoče je torej popolno postavno in pedagogično nemščino učiti — brez ponemčevanja slovenske šole. Čudov seveda ni mogoče s tujim jezikom v narodni šoli delati.

(Čudni šolski svetovalci.) V nekem okrajnem šolskem svetu sedi mož, — celó podpredsednik je, — ki si je izjavil o priliki pogovaranja o razširjevanji šole, tako-le: Čemu toliko učiteljev, nekdanj ni bilo nobenega, pa se je tudi izhajalo. — Temu duhovnemu možu je učitelj odgovoril: „Vsaj tudi duhovnov nekdanj bilo ni.“ Mož pa se odreže: „Duhovni so bili zmeraj, celo pri paganih.“ — Dober odgovor, toda malo časten zanj in za njegove kerščanske duhovne tovariše. — V istem okraji je predsednik krajnega šolskega sveta, ki se neizmerno veseli, ako dobi učitelj po njegovih rokah kako grajo od okr. š. sveta, in o njej izve gotova vsa faro pred, nego učitelj. — Po redkih sejah krajnega šolskega sveta pa mož po več dni po kerčmah pijančuje. — Je še drug krajni šolski svet, ki priporočuje za učitelja človeka, ki je bil radi tativine že kaznovan. Mož je ondi domačin, berž čas vinski bratec šolskih svetovalcev in zna orglati. Za isto službo pa je prosil tudi nek izprašan omikan duhoven — toda ta ne zna orglati in ni bil priporočen. — In kdo take neumnosti z mirno vestjo gleda? Duhovniki take reči celó pospešujejo.

(Nemščina po goriških šolah.) Kakor „Soča“ pripoveduje, priporočuje se tudi goriškim učiteljem, naj začenjajo tudi v nemščini podučevati in obljubujejo se jim v ta namen nagrade. — Torej tudi čisto slovenske šole po Goriškem naj se s tem ukom ukvarjajo! Se ve, tega je revnim goriškim šolam najbolj treba, nemščina bode revni narod po Krasi in goriških gorah najpred zveličala, ka-li?

(G. Srečko Stegnar) — tako čujemo iz Ljubljane — je nevarno zbolel, pa mu je menda uže odleglo. Ako želimo kateremu slovenskemu učitelju zdravja, tako gotovo temu verlemu in značajnemu možu. —

(† Umerl) je 4. marcija g. Val. Krek, učitelj v Komendi pri Kamniku na Kranjskem. Bil je prav vnet za šolski napredek in marljiv delavec na šolskem polji. Njegovi prerani smerti je bilo brez dvombe krivo slabo stanovanje, koje je imel in kojim nam je uže za časa svojega službovanja tožil. Ali mar nima še dan danes mnogo nadučiteljev še zeló zeló slabih stanovališč? Žalibog.

† 16. p. m. smo izročili materi zemlji trupla ranjkega g. Matija Potočnika, učitelja v pokoji. Rojen je bil l. 1800 v Predvdvoru pri Kranji. Bil je najprej šolski pomočnik v svojem rojstvenem kraji in od l. 1823 učitelj v Kranji, tam je delal notri do 10. julija 1874. Svitli cesar so mu podelili 14. junija p. l. sreberni križ s krono, in letos 15. p. m. ga je smert pokosila, in Stvarnik ga je poklicel k sebi na počitek. Pogreba se je vdeležilo več učiteljev iz obližja in nekateri tudi iz Ljubljane, in toliko da ne ves Kranj, kjer je delal višej od 51 let podučeval in se trudil. — Smert pobira, nič ne zbira. Nagle smerti je umerl 17. p. m. g. Eduard Oelhofer, učitelj na realki in v kupčijski šoli, v 35. letu svoje starosti; pred 3 tedni pa je umerla njegova soproga, in 4 zapuščene sirote žalujejo za svojimi stariši. Pogreb je bil sijajen in stanu ranjkega primeren. — 22. dan p. m. je umerl v Sodražici za jetiko g. M. Starec, pr. l. učitelj v Sent-Jurji pri Šmariji. N. v. m. p. „Tov.“

(Stariši in učitelji — pozor!) 17. svečana gre neko šestletno dekle popoldan, kakor navadno, lepo mirno in tiho svoj pot v šolo. Zdaj jo neka ženska dojde in jo spravi saboj po nekem bolj stranjskem poti, ter začne od jope, ki jo je dekle od svoje odgojiteljice na posodo imelo (zakaj mraz je takrat hudo bil) govoriti, dokler za neko germovje prijdete. Tukaj jo ustavi in jej prigovarja bolj s silo nego z dobrega, naj njej, jopo da. Ona jej hoče drug dan baš toto jopo, lepo popravljeno, na verh pa še drugo novo, nazaj prinesti, ker je šivilja. Kaj si hoče, otrok se pač da pregovoriti, ter gre brez jope v šolo. Ako bi bil otrok to v šoli kmalu razodel, bi še žensko bili vjeli, a še le v nedeljo potem se prijde odgojitelj otroka k meni pretoževat in mi hudobijo naznanjat. Če nam bodo uže šolske otroke na poti v šolo hudobneži slali — to pa smo res uže daleč prišli! — Tedaj učitelji, nagovarjajte detce, ki ima nekoliko daljno pot do šole, da ne bode po samoti hodila, da se jej ne prepiti kaj tacega. V. Bl.

(Pomoček za boljše šolsko obiskovanje). Ako starši nečejo otrok v šolo pošiljati, kaznujejo se po obstoječih postavah s kaznimi v denarjih ali pa z zaporom. Ljutomerski krajni šolski svet je pa sklenil, premožne starše pač kaznovati v denarjih, nepremožnim pa neče z zaporom žugati ali celó v zapor devati jih, kar se tudi malo kje izpeljuje, ampak določil je, da se šolski sluga pošilja na dom po otroke, ki ne obiskujejo šole, da je za roko v šolo pripelje. To je za dotične otroke velika sramota, kar pospešuje pri njih in pri drugih boljše šolsko obiskovanje.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: Podučiteljska služba v Novi cerkvi (okraj celjski) s 480 gld. in stan. do 30. aprila. Učit. služba v Šoštanji (3razredna šola) s 900 gld. do 15. maja na kr. š. svet. Učiteljska služba v Novi štifti (I r. š.) v gornjegradskem okraji z 600 gld. do 15. maja na kr. š. svet. Podučiteljska služba v Brežicah (4razredna šola), s 560 gld. in 60 gld. doklade do 30. aprila.

Na Kranjskem: Učiteljska služba na 2razredni šoli v Trebnem s 450 gld. v 6 tednih (od 28. marca) na kr. š. svet. Učiteljska služba na 2razredni šoli v Čermošnjicah s 400 gld. do 25. t. m. na kr. š. svet.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Kranjskem. G. Jožef Mesner, učitelj v Šent-Kocijanu pri Turjaku, pride v Komendo pri Kamniku, g. Janez Novak, iz Prečine v Šent-Mihel pri Rudolfovem, G. Edvin Blenk, zač. učitelj pri sv. Jakobu na Savi, pride v Kostrivnico na Štaj., tudi začasno.

Učiteljska služba

1—2

izpraznena v Cezanjevcih se razpisuje s plačo 550 gld. in prostim stanovanjem. Prosilci, kateri imajo slovenskega in nemškega jezika zmožni biti, naj se oglasijo po službeni poti do 25. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu v Cezanjevcih. —

Okrajni šolski svet v Ljutomeru

dnè 3. aprila 1875.

Predsednik: **Premenstein.**

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredništvo odgovoren Dr. Lorene. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.